

în 1962 și 1963 cu erori regretabile, citat de mai mulți autori împreună cu erorile respective. În sfârșit, Ede Terényi analizează o serie de compoziții simfonice de autori maghiari din România, apărute în anii din urmă pe discuri Electrecord.

În ansamblu, volumul oferă o imagine favorabilă despre activitatea muzicologică a autorilor menționați, unii dintre ei profesioniști ai condeiului, alții compozitori sau profesori cu preocupări științifice mai mult sau mai puțin sporadice. Cercetătorii interinfluențelor muzicale din Transilvania găsesc în acest volum multe date și referiri importante, muzica și cultura muzicală maghiară din România dezvoltându-se în strânsă corelație cu viața muzicală a românilor și aceea a naționalității germane. De aceea considerăm că ar fi fost util ca în anexă să apară mai ample rezumate în limba română, ale lucrurilor; ar fi util ca unele dintre ele să reapară în întregime, fie în Studii de muzicologie, fie în alte publicații românești.

Francisc LÁSZLÓ

Toamna Varșoviană 1977*

...Partea a 2-a a concertului a conținut muzică românească, nu prea des ascultată la noi; este păcat deoarece în ultimii ani s-au ivit câteva individualități componistice interesante. De data aceasta protagonistul român al „Toamnei” (Varșoviene) a fost un interpret, excelentul clarinetist Florian Popa. Lucrările prezentate datorează mult, câteodată chiar prea mult, interpretării sale.

Întâlnirea cu muzica românească a decurs — după cum au în general obiceiul să scrie și agențiile de presă — într-o atmosferă cordială și deplină înțelegere reciprocă...

Melopeea de Liviu Glodeanu, cu o bandă de magnetofon care multiplică sunetul instrumentului, s-a arătat atrăgătoare prin frumusețea armoniiilor consonante care în ultima vreme ne recucereste.

Agresive și dinamice, **Cicloidele** (I, II, III) de Sorin Vulcu pentru clarinet, saxofon, pian, orgă electronică și bandă de magnetofon, au lăsat o impresie oarecum trenantă în ciuda faptului — după cum reiese din comentariul compozitorului — că autorul și-a elaborat cu multă metodă și minuție structurile muzicale. În schimb, **Kitsch-N** pentru clarinet, saxofon, fluiere și bandă de Nicolae Brînduș s-a arătat a fi o aventură frapantă. De ce Kitsch? Muzica (spre norocul autorului) nu răspunde acestei întrebări; în comentariul său enigmatic autorul scrie ceva despre un „material refolosit” (degradat); important este că am auzit și am văzut (vizualul este foarte important, piesa lui Brînduș imprimată și redată pe bandă pierde mult) un lucru deloc banal: un ciclu de tablouri sonore dinamice legate organic cu acțiuni actoricești, fascinante prin libertate și spontaneitate ce se explică — după cum vrea autorul — printr-o logică muzicală strictă. Sonorități agresive neconvenționale, multă echilibristică muzicală de bun gust, exploatarea conștientă de efect a tuturor posibilităților instrumentului. O metaforă, desigur, dacă cineva a reușit s-o descifreze.

Olgierd PISARENCO

PREZENTE ROMÂNEȘTI PESTE HOTAR

Activitatea artistică a dirijorului orădean Ervin Acél este îndeobște cunoscută, atât în țară, în urma concertelor susținute la pupitrul majorității filarmonicilor de la noi, cât și în străinătate, în anii din urmă, șeful orchestrei din Oradea susținând concerte în toate țările socialiste europene precum și în Olanda, Italia, Mexic și S.U.A.

Cu prilejul primului turneu în S.U.A. (aprilie 1974) (dirijorul nostru a fost reinvitat peste ocean și în anul următor), interpretarea suitei *Pelléas et Mélisande* de Gabriel Fauré de către Ervin Acél și *Montgomery County Senior Youth Orchestra* din Washington a fost înregistrată pe discul stereo cu numărul 4969, disc ce cuprinde realizări semnificative ale amintitei orchestre, în stagiunea 1973—1974. Impriarea, făcută în catedrala Saint Matthews din Wa-

shington, direct din concert, se găsește pe fața a doua a discului, pe prima față aflându-se uvertura la *Maestrul cîntăreți din Nürnberg* de Wagner și Dans din opera *Mireasa vîndută* de Smetana, acestea din urmă cu Cherter J. Petranek, dirijorul permanent al ansamblului.

În pofida tinereții ei, această orchestră, cu 120 de instrumentiști, s-a dovedit capabilă de notabile performanțe muzical-artistice. Surprinz, în suita *Pelléas et Mélisande*, rafinamentul specific sonorităților muzicii franceze. la paginile diafane din tabloul *Moartea Mălisandei*, de pildă, suplețea aparte din *Siciliană*, suprafețele subtil rarefiate din *Țesătoarea*.

Eficiența și exigenta lucrului cu orchestra americană ale lui Ervin Acél reies cu claritate, chiar la prima audiere a discului.

Avram GEOLDEȘ

*) Extras din „Ruch Muzyczny” nr. 24, noiembrie 1977.

Filarmonicii. Este vorba de orchestra simfonică a Liceului de artă, dirijată de inimosul profesor Alexandru Piculea. Programul dificil, cuprinzând lucrări de Enescu, Bach și Mozart, precum și interpretarea excelentă a orchestrei ne-au oferit clipe de alese satisfacții.

Amintim aci și de evoluția, pentru prima oară pe estrada Filarmonicii, într-un concert de sine stătător, a Coralei Facultății de medicină, dirijată de dr. Valentin Cirlig. Abordând lucrări din literatura corală românească și universală, corul studenților, prin maniera în care a evoluat în concert se situează printre cele mai bune formații de amatori. Semnalăm cu acest prilej apariția promițătoare a studentului Bogdan Streza care a încântat publicul cu vocea sa de bariton cantabil, plină de farmec și gingașie.

Așteptat cu viu interes, corul Filarmonicii, dirijat de Alexandru Racu, a prezentat în Festival un program diversificat. Prima parte sugestiv intitulată „Panoramă corală”, iar partea a II-a, „Transcripții corale”. Din repertoriu am reținut piesele: Tirziu în toamnă de N. Lungu, Cintec de seară de Z. Kodaly, La casa di peste drum de T. Jarda, Variațiuni corale pe tema chindiei de Al. Pașcanu, Visare de Schumann-Stepanov-Bircă, De ce nu-mi vii? de G. Dima-Al. Racu, lucrări care s-au detașat și care au plăcut mai mult, trezind emoții artistice. De altfel întregul program prezentat a dovedit acuratețe și cizelare tehnică în amănunt a pieselor și o participare afectivă a întregului cor pentru a da viață muzicii interpretate. Capacitatea de a se autodepăși continuu și a atinge cele mai înalte cote ale artei interpretative sînt elemente ce caracterizează acest valoros cor de profesioniști.

În concertul de închidere am putut asculta din nou orchestra simfonică a Filarmonicii „Oltenia”. La pupitrul dirijoral Daniel Paris (Italia), aureolat de numeroase succese internaționale, s-a dovedit un maestru al baghetei care știe să dozeze planurile sonore, sincronizînd toate partidele orchestrei într-un tot unitar și omogen. Partiturile Rapsodiei a II-a de G. Enescu și a Simfoniei I de Mahler i-au oferit posibilități de matură afirmare dirijorală.

Excepționale calități interpretative a dovedit Dora Ivanova (Bulgaria), o violonistă virtuoză care ne-a oferit un Mozart în plină realizare de stil și epocă, talmăcind cu dezinvoltură Concertul nr. 5 pentru vioară și orchestră.

Demnă de remarcat în acest festival muzical craiovean este ascensiunea sa pe o treaptă mai ridicată decît în edițiile precedente, atît ca nivel artistic de interpretare, cît și ca repertoriu, în care valorile tradiționale se confruntă cu cele contemporane.

Cu vederi largi, de perspectivă, Festivalul „Craiova muzicală” din 1977, urmărind formarea publicului de concerte, a organizat manifestări diversificate ce s-au adresat tuturor vîrstelor și profesiunilor pentru a face o educație de masă tuturor oamenilor muncii.

Boris CHELARU

RECENZII

Scrieri muzicologice în limba maghiară

Editura Kriterion a publicat de curînd un volum de scrieri reprezentative, aparținînd muzicologilor de limbă maghiară¹⁾.

Volumul debutează prin studiul esteticianului István Angi care prezintă o sinteză a cercetărilor sale privind ceea ce s-ar putea numi „limbă maternă muzicală” (concept consacrat în literatura maghiară de specialitate). János Jagamas retipărește în limba maghiară studiul său Beiträge zur Dialektfrage der ungarischen Volksmusik in Rumänien (Budapesta, 1956), în care schițează, pe baza cercetărilor de pînă la 1955, o imagine relativ detaliată a folclorului maghiar din Transilvania, supranumit de Bartók (în 1924, pe baza unui material încă insuficient, cules mai mult din Secuime) „dialectul IV” al folclorului maghiar. Același autor publică un studiu amplu despre comunitatea de substanță dintre stilul vechi și cel nou al folclorului maghiar. Iona Szenik compară un tip de bocet din zona Aiud-Luduș (zonă în care folclorul maghiar a înregistrat puternice influențe românești) cu o mulțime de melodii autohtone și străine, populare și culte, laice și religioase. István Almási prezintă numeroase variante ale baladei lui Sándor Bajka, un tînăr de 26 de ani, condamnat la moarte pentru două crime și executat în 1883; autorul surprinde momente deosebit de interesante ale procesului de folclorizare a unui fapt real. Csaba Szabó descrie o tradiție unică, izolată, vie încă în Ceuaș (jud. Mureș; comună renumită pentru cultura ei corală, atestată documentar încă din 1837, afirmată cu succes și în anii din urmă): țărani cîntă la patru voci, conform unei armonizări rudimentare, folclorizată în prima jumătate a secolului trecut, cultura lor orală păstrînd și anumite noțiuni tehnice de compoziție, originare dintr-un tratat din 1743. Lucrarea lui Károly Szász este dedicată lui Domokos Sándor, profesor la Sîntul Gheorghe (jud. Covasna), Tîrgu Secuiesc și Deva, care în anii '70 ai secolului trecut a publicat mai multe manuale școlare respectiv de metodica predării muzicii, bazate pe solfegiul relativ, adaptat în Transilvania după elvețianul J. R. Weber. István Lakatos reconstituie istoria Cercului de muzică din Cluj (1841—1870). Boldizsár Csiky trece în revistă destinele muzicii simfonice la Tîrgu-Mureș, din 1850 pînă în zilele noastre. András Benkő publică un studiu dedicat culegerii de cîntece a cărturarului ardelean din secolul XIX Sándor Madass, care conține 112 melodii ale timpului, caracteristice pentru cultura muzicală burgheză din Transilvania. Același autor retipărește studiul său Melodii românești într-o colecție manuscrisă din secolul al XVIII-lea, publicat

¹⁾ Zenetudományi írások (Scrieri muzicologice). Szerkesztette (Redactat de) Szabó Csaba, București, Kriterion, 1977. 302 p.